

4. ROČNÍK – STŘEDA – 1. samostatná práce

1) Vezmi si pracovní sešit na str. 26, cvičení 37 – vyplň si test

2) V pracovním sešitě na str. 30 vypracuj:

- cvičení 42 – doplň tón (notu), která bude se zadanou notou enharmonicky záměnná
- cvičení 43 – doplň pod akordy označení T⁵, T⁶, T⁶⁴ - podle zadání, dole na stránce doplň kvintakord, sextakord a kvartsextakord k durovým stupnicím podle zadání

3) Seznámení s hudebními nástroji: cimbál, akordeon, dudy

- přečti si základní informace o těchto hudebních nástrojích, podívej se na obrázky, poslechni si, jak nástroje zní a napiš si zápis do notového sešitu
- v hodině se vás na to pak poptám a vytvořím pro vás sluchovou poznávačku těchto hudebních nástrojů

CIMBÁL

- je deskový úderný strunný nástroj lichoběžníkového tvaru
- struny se rozechvívají údery paličkovitých dřevěných kladívek – paličky jsou obloženy vatou
- struny jsou trojnásobného i čtyřnásobného vedení (pro každý tón 1-4 struny)
- jsou laděné v rozsahu čtyř oktáv od E do e³
- dříve se zvuk tlumil předloktím, nyní však mají cimbály pedálová dusítka
- notace je psána buď na jedné, nebo na dvou osnovách v klíči basovém i houslovém
- charakteristickým znakem hry na cimbál jsou rychlé sledy rozložených akordů
- tónů delších rytmických hodnot se dosahuje opakováním úhozů
- v umělé hudbě se vyskytuje zřídka (např. Liszt, Stravinskij,...)
- struny jsou vedeny střídavě přes kobylinky

AKORDEON

- skládá se ze 3 částí (discantu, basu a měchu)
- byl vynalezen v r. 1822 Friedrichem Buschmannem v Berlíně
- skládá se z koženého měchu, složeného do mnoha ostrých záhybů, v jehož bočních stěnách jsou umístěny kovové jazýčky
  - některé se rozechvívají vzdušným tlakem při sklápění měchu
  - jiné nasáváním vzduchu při jeho roztahování
- přístup vzduchu k příslušným plátkům se děje stiskem knoflíkových tlačítek nebo pianových kláves
- k jedné pianové nebo knoflíkové klávese jsou připojeny dva, popřípadě i více stejných jazýčků, vydávajících stejný tón
- rozsah f – a³
- knoflíkový
  - má tlačítka na obou stranách
  - pravá ruka hraje melodii, levá ruka hraje basy a doprovodné akordy
- pianový
  - klaviatura pouze pro pravou ruku – 3 oktávy
  - levá ruka – knoflíky

DUDY

- lidový nástroj velmi starého původu
- v dnešní době se na ně hraje především ve Skotsku, dále pak na Sicílii, Rumunsku, Slovensku a v Čechách
- skládají se ze šalmajové píšťaly
- mají 6-8 dírek – do které se spolu se dvěma nebo třemi píšťalami vhání vzduch z měchového zásobníku (kozla)
- měch je připevněn koženým páskem k záloktí a pohybem ramene se zdvihá a stlačuje
- u starších nástrojů se vzduch do zásobníku přiváděl hráčovými ústy (př. u skotských dud)
- jedna z píšťal (přední melodická) má na svém těle otvory (jako flétna)
- druhá z píšťal vydává pouze jeden basový tón (říká se mu: dudácká prodleva)
- tón dud je mečivý
- ladění je různé, jako je i různá délka šalmajových trubic
- rozsah je 6-8 tónů, notace v houslovém klíči

4) Podívej se na obrázky těchto nástrojů:

cimbál

<https://hudebninastroje1.webnode.cz/strunne-nastroje/uderne/palickove/cimbál/>

akordeon

<https://www.audioworks.cz/knoflikove/8008-delicia-sonorex-1223-c-system-knoflikovy-chromaticky-akordeon.html>

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Akordeon#/media/Soubor:PianoAccordeon.jpg>

dudy české

<https://www.histnastroje.cz/dudy-lidove/#&gid=1&pid=1>

dudy skotské

<https://pxhere.com/cs/photo/546281>

5) Poslechni si uvedené nástroje:

cimbál

<https://www.youtube.com/watch?v=ko9v00J9M88>

akordeon

<https://www.youtube.com/watch?v=9SE222v1eyM>

dudy české

<https://www.youtube.com/watch?v=2ovSbnRPQh0>

dudy skotské

<https://www.youtube.com/watch?v=rpBw0oCO4C8>

5) zápis, který si zapíšeš do sešitu:

Cimbál

- strunný úderný nástroj
- přes lichoběžníkovou rezonanční skříň jsou napříč vedeny struny
- na cimbál se hraje dvěma paličkami
- použití v lidové hudbě i vážné hudbě (F. Liszt)

Akordeon

- nástroj opatřený klávesami nebo knoflíky
- pravá ruka – hraje melodii
- levá ruka – basové knoflíky a akordy
- tónový rozsah podle nástroje

Dudy

- české
- dvě píšťaly
- jsou opatřeny měchem, kterým hráč dostává vzduch do koženého zásobníku (kozlík) – odtud jde vzduch do píšťal
- přední píšťala hraje melodii
- zadní píšťala – doprovází basovým tónem (dudácká prodleva)